

Montessori zpravodaj

První víkend v květnu se nás sešlo šest českých pedagogů v německé Montessori Oberschule Potsdam na úvodním víkendu druhostupňového kurzu. Celá skupina učitelů z několika evropských zemí má velké věkové rozpětí – od studentů pedagogické univerzity po zkušené pedagogy s šedinami. Velmi nás potěšil komentář pana Dietricha Kaula k naší české skupině: „... vy už jste udělali v České republice velký kus práce, který bychom vám mohli v Německu závidět; teď už se přestaňte ohlížet na to, co je dobře a jak je Montessori kde v Evropě nebo v Americe a budujte si s odvahou své vlastní české Montessori prostředí...“. Právě to, že už potřebujeme také v Čechách informace o práci s dětmi na 2. stupni Montessori svědčí o tom, že se nám daří postupovat dále. Daří se také pokračovat v kooperaci českých pedagogů (škol Gajdošova Brno, Kladno, Na Beránku Praha, Duhovka Praha, Společnost Montessori Praha) a získat v těchto regionech důvěru rodičů, kteří věří, že Montessori škola je to pravé pro jejich stále rostoucí a dospívající děti....

To je určitě pozitivní tečka za dalším školním rokem s Montessori.... Přejeme vám všem příjemné, osvěžující a slunečné léto.

Nabídka

•• 27. Diplomový kurz Montessori pedagogiky - 6 až 12 let

(akreditováno MSMT jako DVPP)

Termín: 24. 8. 2013 - 21. 9. 2014

Obsah: kurz je věnován výchově a vzdělávání dětí podle pedagogického systému Marie Montessori. Věnuje se práci s dětmi mladšího školního věku a je určen pedagogům, kteří pracují s touto věkovou skupinou. Časový rozsah je celkem 360 hodin vzdělávání.

POSLEDNÍ VOLNÁ MÍSTA!

•• Šance pro vaše dítě

Termín: 19. - 20. 9. 2013

Obsah: během semináře se naučíte, jak uspořádat kurz pro předškolní děti a jejich rodiče, pomocí sady testů posoudit školní zralost a díky Montessori pomůckám efektivně zvládnout individuální handicap jednotlivých dětí. Seminář vychází ze zkušeností projektu Šance pro vaše dítě. Je určen pedagogům proškoleným v Montessori pedagogice s praxí.

NOVINKA!

•• Montessori terapie s Lorou Anderlik a Ulrike Geisenhof

Termín: 21. - 22. 9. 2013

Obsah: seminář je plánován jako ukázky

práce s dětmi se speciálními potřebami formou individuální terapie. Terapeutky používají v interakci s dítětem Montessori materiály. Účastníci dvoudenního semináře budou sledovat práci s dětmi různého věku. Po každé práci s dítětem bude následovat rozbor sledovaného přístupu a konzultace otázek.

•• English Language in a Montessori classroom

Termín: 12.10.2013 - 13.10.2013

Obsah: seminář si klade za cíl podat přehled anglické jazykové výchovy v Montessori třídě pro děti ve věku od 2,5 do 7 let.

•• Informativní kurz – podzim 2013

(akreditováno MSMT jako DVPP)

Termín: 10.10., 24.10., 7.11., 21.11.

Obsah: tradiční minikurz s rozsahem 34 hodin, který přinese základní informace o výchově a vzdělávání podle Montessori pedagogického systému. Seznámíte se s oblastmi: Praktický život, Smyslová, Jazyková výchova a Matematika a uvidíte organizaci práce v MŠ a ZŠ.

Jarní infokurz proběhl s výbornými ohlasy. Účastníci obzvlášť ocenili možnost vidět „naživo“ prostředí a práci jak v MŠ, tak na ZŠ Montessori.

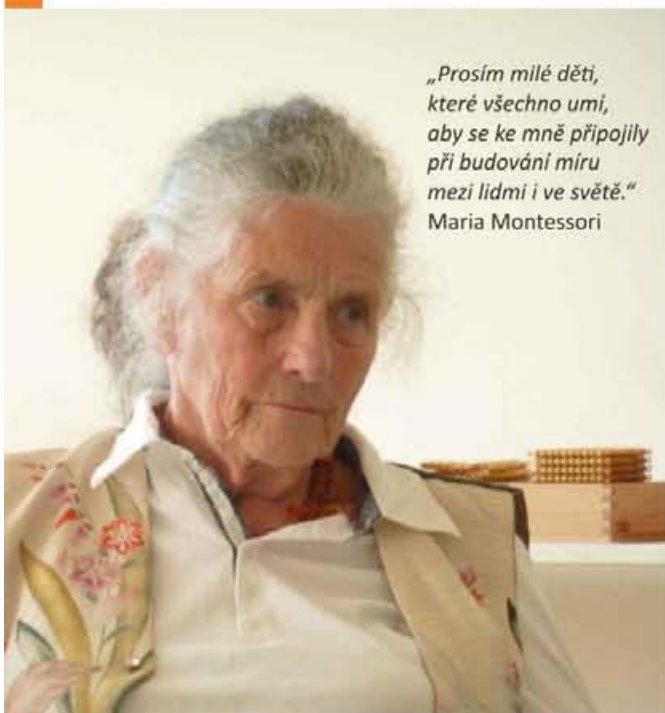
•• 29. Diplomový kurz Montessori pedagogiky - 3 až 6 let

(akreditováno MSMT jako DVPP)

Termín: 19.1.2014 - 31.5.2015

Obsah: kurz je věnován výchově a vzdělávání dětí podle pedagogického systému Marie Montessori. Věnuje se práci s dětmi od 3 do 6 let.

„Prosím milé děti,
které všechno umí,
aby se ke mně připojily
při budování míru
mezi lidmi i ve světě.“
Maria Montessori

Montessori terapie s Lorou Anderlik

Jednu z pokračovatelek Marie Montessori, která buduje úžasným způsobem mír v srdcích dětí i dospělých, máme možnost znovu uvítat v zálí v Praze.

Když jsme poprvé navštívily Loru Anderlik v jejím domečku, který je zároveň terapeutickým střediskem, zdálo se nám, že jsme navštívily kouzelnou babičku. Tato kouzelná babička je úžasná, milá a optimistická žena, které i ve svém pokročilém věku neúnavně předává svou moudrost, praxi s dětmi a pozitivní naladění všem, kdo se s ní mají možnost setkat.

Je pro nás velkým potěšením, že již podruhé přijala naše pozvání do Prahy a je ochotna s námi sdílet své hluboké zkušenosti a praxi na poli Montessori terapie. Lore Anderlik je pro mne osobně jednou z žen, která opravdu mění svět a to nejen ve smyslu hlubokého vnitřního míru, klidu, sebejistoty, a pozitivního ladění, které z ní vyzařují směrem k dětem i dospělým, ale i proto, že se jí daří měnit společenský pohled na všechny děti bez rozdílu! Nenechte si její návštěvu v žádném případě ujít!

Mám velkou radost i z toho, že společně s paní Irenou Marušincovou pracujeme na překladu Lořiny knihy „Montessori ein Weg zur Inklusion“ a jejím vydání u nás v Čechách.

Právě paní Marušincové vděčíme i za následující příspěvek (překlad úvodní části a praktickém příkladu z výše uvedené knihy) do našeho zpravodaje:

O inkluzi

„Je normální být jiný.“ Toto motto vyslovil v roce 1993 Richard von Weizsäcker s cílem integrovat do společnosti rozdílné lidi a umožnit jim rovnoprávně se zapojit do všech oblastí sociálního života. Vyzývá nás, abychom se přenesli přes znevýhodňování či dokonce trestání odlišnosti.

K sociální inkluzi dochází, pokud je každý člověk ve své individualitě společností přijímán a má možnost plně se do ní zapojit. Rozdíly a odchylky jsou v rámci sociální inkluze brány jako obohacení pro skupinu. Jejich přítomnost společnost ani nezpochybňuje, ani nepovažuje (nebo jen velmi zřídka) za výjimku. Právo na účast ve společnosti se zdůvodňuje sociální etikou a vztahuje se na veškeré oblasti života, v nichž se všichni mohou pohybovat bez omezení.

Inkluze je založena na rovnocennosti jedinců, aniž by byla předpokládána normalita. Za normální se považuje spíše rozmanitost, přítomnost větších či menších rozdílů. Jednotlivci nejsou nuceni splňovat dané normy, naopak společenství vytváří struktury, do nichž se vejdou všichni a podle svých schopností

dosahují cenných výkonů, které přispívají k budování celku.

V mezinárodní úmluvě o právech lidí s postižením má princip sociální inkluze ústřední význam. Jako jeden z cílů je zde uvedeno posílení pocitu sounáležitosti („enhanced sense of belonging“). Pojem „pocit sounáležitosti“ je ve slovníku lidských práv nový. Vystupuje tu jako symbol pro zaměření úmluvy, která se staví proti společenskému vyloučení a požaduje svobodnou a rovnoprávnou sociální inkluzi.

Inkluze odstraňuje následující překážky, se kterými se v současné době setkáváme téměř všude:

- exkluze ze vzdělávání a z politiky
- exkluze z trhu práce
- ekonomická exkluze
- institucionální exkluze
- exkluze způsobená sociální izolací
- kulturní exkluze
- prostorová exkluze

Tam, kde se inkluze daří jako sociálně politický koncept, jsou separující zařízení zbytečná. Inkluze znamená dalekosáhlou solidaritu s lidmi, kteří potřebují pomoc,

ale nepotřebují dalekosáhlou pomoc (ve smyslu klasifikace těžce zdravotně postižených jako „osoba úplně bezmocná“). Tím se stávají speciální zařízení jako například praktické školy zbytečnými.

O svobodě a zodpovědnosti

Hry, učení se, učení se hrou, ale také rozvoj pomocí vědomých nabídek, podpora a prosazování, když přání, možnost a nutnost do sebe zapadají, jsou zcela běžné prvky interakce. To platí pro všechny lidi bez ohledu na to, zda jsou zdraví nebo nemocní, bez postižení nebo s postižením, mladí nebo staří, vybavení „běžnými“ nebo „zvláštními“ geny.

Maria Montessori nám ukazuje směr: „každý má tolik svobody, kolik je jen možné“ ale také: „svoboda jedince končí tam, kde by mohla být narušena svoboda druhého.“ (Příkladem toho je nám zacházení s materiálem; každý ho může používat, ale je také zodpovědný za to, že ho po použití opět uklidí, aby ho druzí mohli také používat.) Svoboda moci se pro něco rozhodnout je skvělou možností pro budování sebevědomí, nese s sebou však také zodpovědnost.

Vlastní zodpovědnost nemůžeme vždy předpokládat, většinou se jí musíme tvrdě učit. To platí především pro naše postižené spoluobčany. To je konstatování, žádná výčitka! Jen velmi málo postižených dětí má kdy možnost pro něco se samy zodpovědně rozhodnout a pak také pocítit všechny důsledky svého rozhodnutí. Zpravidla jim nedůvěřujeme a nevěříme, že situaci skutečně zvládnou. Zpočátku je jistě nezbytné je opatrovat, zajišťovat, hlídat, ochraňovat, cvičit s nimi, hrát si s nimi. Ale jak dlouho je to skutečně nutné? Za jak dlouho se z toho stane zvyk jak u opatrovníka, fyzioterapeuta, který ví, co je nutné, u paní na hlídání, která promýšlí podpůrné programy, stejně jako u samotného postiženého (pro něhož je to většinou příjemně pohodlné)? Všichni žijeme ve svých zvyklostech a raději se na nic neptáme, protože by to mohlo mít neblahé důsledky.

Ale právě zde chci doslova vykřiknout: ptejte se ve zcela běžných situacích: „je nutné, aby...“, „přeje si to druhý opravdu, potřebuje to, nebo je to jen můj (a také jeho) zvyk?“ Spokojenost a vyrovnanost souvisejí s výkonem – dejme svým postiženým spoluobčanům šanci žít na vlastní zodpovědnost, zasloužit si uznání, dopracovat se pozorností!

Dejme jim ale také možnost vybudovat si tolik sebevědomí, aby se v našem světě úspěšně prosadili.

Na tomto místě chci všechny, ať už postižené nebo „nepostižené“ (co to vlastně znamená?, kdo to je?) poprosit o trpělivost a vzájemnou ohleduplnost. Ale také o otevřený rozhovor a otevřené uši jedněch pro druhé

Ukázka aktivity - Jak na peníze

Správné, odpovědné zacházení s penězi je podstatným krokem směrem k integraci!

Dvě moudrosti to vše krátce a výstižně shrnují:

Ve Francii se říká: „Člověk bez peněz je jako vlk bez zubů.“

a v Turecku: „Máš-li peníze, jsi moudrý, nemáš-li je, jsi blázen!“

Stovková tabulka

Materiál

- stovková tabulka,
- 100x koruna,
- 50x dvoukoruna,
- 20x pětikoruna,
- 10x desetikoruna,
- 5x dvacetikoruna,
- 2x padesátikoruna,
- 1x stokoruna,
- krabička na ukládání materiálu,
- tácek.

Postup

- Peníze rozložíme na tácek.
- Na každé políčko stovkové tabulky položíme 1 korunu.
- Jakmile jsou všechna políčka obsazená, začne směňování: dvě koruny vyměníme vždy za jednu dvoukorunu.
- Přitom slovně komentujeme: „Dvě jednotlivé koruny jsou totéž jako jedna dvoukoruna.“
- Když vyměníme všechny koruny za dvoukoruny, můžeme pokračovat tak, že počítáme po dvou, a když napočítáme do deseti, mince sebereme a místo nich na tabulku položíme desetikorunu.

- Když na tabulce leží jen deseti-koruny, napočítáme po deseti do 100 a mince vyměníme za stokorunovou bankovku.

Kontrola chyb

Koruny vystačí přesně na zaplnění celé tabulky. Pokud nám nějaká mince zbyla, pravděpodobně jsme nějakou jinou špatně položili. Pokud nám mince chybí, musíme ji najít.

Další aktivity

- Když rozložíme na tabulku všechny koruny, nepočítáme po dvou, ale po pěti a měníme koruny za pětikoruny.
- Když máme na tabulce deseti-koruny, vyměníme vždy dvě za dvacetikorunu a potom všech pět dvacetikorun za stokorunu nebo vždy pět desetikorun za jednu padesátikorunu.
- ...
- V pravém dolním rohu tabulky leží stokoruna. Máme ji rozměnit na mince. Dohoda: můžeme si vybrat libovolnou hodnotu mincí.

Přímý cíl

- Rutina ve směňování peněz.

Nepřímé cíle

- Upevnění desítkové soustavy.
- Znázornění jednotlivých kroků směňování.
- Trénink zrakového vnímání.
- Cvičení jemné motoriky.
- vytrvalosti a trpělivosti.

Dita Dlouhá

English Language in a Montessori classroom s Petrou Gamage

Seminář si klade za cíl zejména prezentovat v ucelené formě možnosti práce v oblasti anglické jazykové výchovy („angličtiny“) v Montessori třídě pro děti ve věku od 2,5 do 7 let. Seminář bude veden převážně v anglickém jazyce (mluvené slovo), prezentované materiály pro práci dětí budou taktéž v angličtině.

Česky budou slovně pouze doplňovány či dovysvětlovány významy jevů a pojmů nebo zodpovídány dotazy účastníků vyplývající z ukázek konkrétních materiálů.

Předpokládá se, že účastníci semináře mají minimálně základní znalosti týkající se principů a pojmů Montessori pedagogiky, tedy že budou rozumět pojmům jako jsou připravené prostředí, třístupňová lekce a podobně.

Seminář je určen převážně učitelům mateřských Montessori škol či center, dále pak rodičům, kteří by chtěli pracovat s dětmi v oblasti anglického jazyka doma. Inspiraci poskytneme rádi také učitelům základních škol. V průběhu semináře si ukážeme pořadí pomůcek, v jakém s nimi děti pracují tak, aby co nejlépe rozvíjely slovní zásobu anglického jazyka a naučily se anglicky psát a číst. Všechny aktivity si účastníci budou moci sami vyzkoušet.

Kromě přímé práce s Montessori pomůckami si budeme také zpívat, hrát, tančit a podíváme se i na anglickou čtivou dětskou literaturu.

Lektorka bude při výuce vycházet jednak z mezinárodního Montessori výcviku AMS, jehož je absolventkou, a k tomu přidá také své bohaté zkušenosti z praxe v mateřských Montessori školách jak v zahraničí, tak u nás.

Petra Gamage

Šance pro vaše dítě

Seminář Šance pro vaše dítě vychází ze zkušeností projektu stejného jména, který byl ukončen letos na jaře. V osmi MŠ a mateřských centrech probíhalo pilotní ověřování. Projektem prošlo přibližně 240 předškoláků a jejich rodičů.

Jak to fungovalo?

Skupiny asi deseti dětí a jejich rodičů se účastnily jednou týdně 90 minutových lekcí, kde se děti za pomoci Montessori metod práce připravovaly na vstup do základní školy tak, aby byl pro ně tento důležitý krok co nejjednodušší. Do projektu, byly vybrány jak děti, které měly v některých oblastech určitý handicap, tak děti, které sice byly v mnohém napřed, ale měly třeba méně vyvinuté své sociální dovednosti.

Přítomnost rodičů byla pro úspěšnost posunu dítěte velmi důležitá, ukázalo se, že mnohdy přineslo největší užitek to, že rodiče mohli vidět své dítě pracovat samostatně tak, jak ho doma vidět nemohou a také jim umožnilo srovnat ho s jeho vrstevníky. Některí z rodičů také dokázali změnit svůj přístup k dítěti a začít ho brát jako svého partnera.

Lekcí bylo celkem 20 a postupně se věnovaly pěti oblastem (Praktický život, Smyslová výchova, Jazyková výchova,

Matematická příprava a Poznáváme svět) v deseti tematických celcích (koordinace ruka-oko, dějový sled, lidské tělo, moje místo na zemi...).

Co se v semináři naučíte?

Naučíte se pracovat s baterií testů, které vám pomohou zjistit, jak na tom jednotlivé děti jsou. V čem jsou napřed a kde naopak potřebují něco dohnat. Na výukovém filmu uvidíte, jak probíhalo pilotní ověřování. Získáte několik publikací – Publikaci o projektu, kde se dozvíte základní informace o tom, jak vše probíhalo, Publikaci pro rodiče, kde najdete mimo jiné zajímavé inspirace pro práci rodičů a dětí v domácím prostředí a Program lekcí, ve kterém je podrobný popis všech dvaceti lekcí. Seminář vám tak umožní uspořádat program předškolní přípravy dětí a jejich rodičů přímo ve vašem zařízení a umožnit tak dětem, aby jejich školní start byl co nejúspěšnější.

Kateřina Vágnerová

„Š Šanci jsem spokojená. Dozvěděla jsem se spoustu věcí, mám lepší představu, jak se s dítětem doma učit, jakým stylem a jakou formou. I na synovi je vidět, že mu Šance hodně přinesla. Ještě před měsícem neznal ani písmenko, uměl se jen podepsat. Dnes zná písmena všechna, skládá slova, umí psát podle diktátu. Hrozně rád sem chodí a vždy se moc těší. Jsem ráda, že jsem se přihlásila.“

Kosmická výchova – příběhy, prožitky, uvědomění

První květnový víkend, 4 a 5. května 2013 proběhl ve vzdělávacím středisku v Praze seminář Kosmické výchovy se zahraničními lektorkami paní Jacqueline Hendriksen a Jacqueline van Langen. Cílem semináře bylo zkombinovat teoretické znalosti a informace s praktickými dovednostmi, které mohli účastníci trénovat přímo na místě. Na závěr semináře byly bezmála dvě hodinky věnovány dotazům účastníků na organizaci a přímou práci s dětmi v hodinách.

Celkem 25 účastníků se při ranním příchodu do semináře rozdělilo do čtyř pracovních skupin dle trojročí (věku dětí), na který se ve své práci v Montessori zařízeních specializují (3-6, 6-9 a 9-12). Po úvodním slově se všichni vrhli naplno do práce a přiblížili jsme si první velký Příběh o vzniku Vesmíru. Následovala přímá práce zaměřená na uvědomění si toho, jak rozsáhle a složitě (nebo naopak spíše jednodušeji) prezentujeme koncept Kosmické výchovy dětem různého věku. Toto uvědomění rozdílů se následně promítlo i do dalších prožitkových a praktických aktivit, na kterých účastníci pracovali. Jeden z výstupů ve formě myšlenkové mapy vám zde přinášíme na ukázkou.

Ještě připravili koncept vybraného tématu kosmické výchovy, který jsme druhý den měli dále rozpracovávat.

Nejvíce času i prožitkové práce bylo věnováno Příběhu o vzniku života na Zemi, který jsme si nejprve prožili na černé časové ose a poté také na elipse, kde jsme si z pozice dětí vyslechli příběh doprovázený mnoha krásnými obrázky vývoje Země a života na něm. Potěšilo nás, že tyto obrázky byly následně formou dárku předány zástupcům Společnosti Montessori. Mohli jsme je tedy dále jako dárek, který bude připomínat toto setkání, zprostředkovat také všem přítomným účastníkům. Výsledek práce je možno shlédnout i zde na přiložené fotce.

v oblasti kosmické výchovy právě ve středu zájmu. Někteří z přítomných využívají tento způsob práce ve svém zařízení již dnes, pro jiné byl tento koncept novinkou.

V pracovních skupinách jsme si zkusili takovýto „stůl pozornosti“ vytvořit a prezentovat ostatním. V návaznosti na předem zvolené oblasti (Jaro, Voda, Naše město a Doba kamenná) připravili účastníci ke každému tématu odpovídající stůl pozornosti a první ukázkovou lekci „pro děti“ s využitím materiálů, pomůcek a věcí, které byly ve středisku zrovna k dispozici. Výsledek všech skupin byl nad očekávání zajímavý a myslím, že nejenom pro mne velmi obohacující.

Následovala prezentace Příběhu o hvězdách a sluneční soustavě. Proletěli jsme se virtuálně „kosmickou raketou“ od Slunce celou Sluneční soustavou kolem všech planet dále do vesmíru až k další nejbližší hvězdě, k nejbližší galaxii. Prožitková prezentace byla doplněna ukázkou využití interaktivním video materiálů, které lze mnohdy snadno najít na internetu. Po této prezentaci jsme shlédli práci s mapou hvězdné oblohy a lektorky nám přiblížily také ukázky prací dětí na téma „souhvězdí“. Odpoledne jsme si

V poslední části semináře jsme se věnovali technicko-organizačním záležitostem souvisejícím s přípravou konkrétního tématu kosmické výchovy pro danou věkovou kategorii. Lektorky nám v teoretické rovině a také na případech vysvětlily, proč je vhodné, aby každé téma kosmické výchovy bylo primárně nahlíženo vždy ze čtyř úhlů pohledu (čas, prostor, příroda a kultura). Seznámili jsme se také s konceptem tzv. stolu pozornosti - místem, které jako „magnet“ láká děti ve třídě ke studiu tématu, které je

V závěrečné části byl dán prostor dotazům účastníků. Mezi otázkami účastníků se objevily například tyto: Jak probíhá

„modelové trojročí“? Jak (kolikrát) během 3 let opakovat „velké téma“/velký příběh a jak to udělat, aby děti neřekly „já, to už jsme dělaly, to už nechci, to mě nebaví“. Je vhodné nastavit vždy 3 stupně obtížnosti? Jak často a zda sám či ve skupině dělat přípravy na témata kosmické výchovy atp. Na základě zájmu, který účastníci projeví, a na základě výsledků zpětných vazeb se budeme snažit zajistit pokračování semináře s paní Hendriksen i v dalším období a pokusíme se také zjistit možnosti výjezdů pedagogů do partnerských organizací v zahraničí na supervizní a následchové praxe do Montessori škol.

Kateřina Tomešová

Barevné slovní druhy ve FZŠ Fingerova

Jsem velmi ráda, pokud můžeme informace o vzdělávání podle Montessori předávat studentům pedagogických škol. Na posledním setkání jsem se setkala se zájmem studentek primární pedagogiky na fakultní škole v Praze Butovicích.

Měla jsem připravit prezentaci slovních druhů při práci s dětmi ve 3. třídě. Připravila jsem modely a symboly, sadu barevných krabiček s větou a příklady slov ke každému slovnímu druhu, příběh ke slovním druhům. Od paní učitelky jsem věděla, že děti slovní druhy částečně znají, ve třídě je koberec pro společnou práci, děti jsou zvyklé pracovat ve skupinách.

Čekala mne čtvrtá vyučovací hodina – děti od rána pracovaly každou hodinu se studentkami, které s dětmi realizovaly své připravené hodiny. Také pro mě bylo vyhrazeno jen 45 minut.

Přečetla jsem dětem příběh ke slovním druhům (nakonec jsem se rozhodla pro svůj se skřítky, protože jsem si ho připravila „na míru“), do jednotlivých odstavců jsem přidala více příkladů na daný slovní druh. Vyprávěla jsem příběh a lovila ze sáčku symbolické modely. Viděla jsem, jak dětem vystřelují ruce, které mají chuť si modely ohmatat a jak s napětím čekají, co příště vytáhnou. Potom jsem četla znovu jen jednu dvě věty, kde se mluví o funkci slov a vyzvala jsem děti k uvádění příkladů. Která slova jsou důležitá a podstatná? Jak se jmenují slova, která spojují? Která slova si sedají za

jméno? Která umí vše spočítat a ví počet přesně, nebo jen neurčitě?... Symboly pomohly děti rozdělit do skupin a každá dostala odstavec příběhu zaměřený na jiný slovní druh a příslušnou barevnou krabičku s větou a dalšími příklady. Úkol skupiny: vyhledat v textu slova k danému slovnímu druhu, popsat jeho funkci a připravit si prezentaci pro ostatní. Studentky se mohly zapojit do práce ve skupinách. Čas neúprosně utíkal – děti by mohly pracovat ještě podrobněji, ale už bylo třeba hodinu zakončit a tak šup na koberec do kruhu a následovala prezentace a opakování, jaké funkce má každá skupina slov.

Děti odešly ze třídy a já jsem měla možnost ukázat některé pomůcky ke slovním druhům a stavbě věty studentkám a pedagožkám, které se ze školy přišly podívat; zodpovědět otázky a upřesnit informace, které si o Montessori pedagogice studentky předem přečetly.

Co bylo zajímavé – jak na práci se symboly slovních druhů „po Montessori“ reagovaly děti, které jinak označují slova číslicemi (navzájem jsme se neznaly a také byly už na začátku lekce již docela unavené). Jedna studentka při rozboru lekce

komentovala, jak „...všichni kluci ožili, když jsem začala po koberci kutálet tu červenou kouli...“ Spolupráce s dětmi šla dobře, bylo vidět, že na spolupráci mimo lavice jsou zvyklé. Ale evidentně je zaujal také lákavý materiál – práce se symboly, barevné krabičky se slovy na kartičkách, práce s kombinacemi slov...

Co pro mě bylo moc potěšující – že metody práce zaujaly také studentky a velmi zajímavý byl odborný komentář paní profesorky Aničky Tomkové. Co bylo těžké – vejít se do neúprosného časového limitu, přenášet ty „tašky Ikea“ s pomůckami z parkoviště do školních schodů, vybalovat, zabalovat... Jsem hlavně vděčná za možnost ukázat prakticky budoucím pedagogům další možnosti práce, které v Montessori systému používáme.

Kamila Randáková

Psychogeometrie – Břevnovský klášter 15. – 17. března 2013

Již podruhé jsme se sešli v nádherném prostředí Břevnovského kláštera, tentokrát na přednáškách z Psychogeometrie. Tuto jedinečnou událost nám opět zprostředkovala společnost Starchild s.r.o. spolu se Společností Montessori Česká republika. Celým víkendem nás provázeli dvě významné osobnosti světové Montessori pedagogiky – paní Baiba Grazzini a pan Benedetto Scoppola.

V úvodní přednášce se Baiba Grazzini věnovala úvodu do geometrie jako takové. „Na geometrii by mělo být vždy pohlíženo ve vztahu k dítěti. Svět, který nás obklopuje má různé tvary, velikosti, vůně,... Geometrie je vlastně studium tvarů a velikostí.“

Klíčové pomůcky pro mateřskou školu, které slouží k rozvoji smyslů a vnímání tvarů a tedy k přípravě na skutečnou geometrii jsou:

- Geometrická komoda = rovinné útvary
- Malá tělesa
- Konstruktivní trojúhelníky

Ve zbytku úvodní přednášky se Baiba Grazzini věnovala popisu jednotlivých šuplíků v geometrické komodě.

Podrobnou práci s tyčkovou geometrickou komodou, která je základním materiálem pro základní školu, se Baiba Grazzini zabývala během následného workshopu. Zde jsme si opět uvědomili, jak důležitý je každý detail při jednotlivých prezentacích, zažili jsme si malý příběh o počátcích

geometrie a mnoho dalších zajímavostí. Do starého Egypta – na počátek samého měření, jsme se měli možnost vrátit i během dalšího workshopu, o který se podělily české lektorky Lenka Štychová a Marcela Žáková.

Velmi zajímavou sadu přednášek měl i Benedetto Scoppola z univerzity v Římě. „Psychogeometrie - byla napsána před 80ti lety, a přesto myšlenky se shodují s moderní neurologií – je to nesmírně moderní kniha.“

Možná, že jste si, stejně jako já, mysleli, že dobří matematici používají levou – logickou hemisféru. Benedetto Scoppola nás však vyvedl z omylu. Matematika je pro mnohé složitá právě tím, že musí dokonale spolupracovat obě hemisféry. Lidé dobří v matematice jsou schopni používat dvě vzdálená místa v mozku najednou, umístěná v různých hemisférách. Jestliže je pro někoho matematika složitá, používá jen levou hemisféru. Je tedy nutné, abychom vnímali kvantitu v souvislosti s vnímavou perceptivní pravou částí mozku a symboliku v levé části mozku. Dva příklady na ukázkou:

- Nejříve pracujeme s červenými tyčemi, tím využíváme pravou hemisféru. Pak pracujeme se symboly a využíváme tak levou hemisféru. Až nakonec dochází k propojení, a to i na úrovni hemisfér.
- Pokud děti memorují např. násobilku, nutíme je používat jen lingvistickou levou část mozku. Ale pokud zapojíme ruce a manipulujeme, zapojujeme pravou hemisféru. Proto je nutné představovat dětem hodně pomůcek.

Je tedy velmi užitečné propojovat geo-

metrii s aritmetikou a nejen s ní. Krásná ukázka propojení geometrie a umění je na následujících obrázcích. Je zde ukázáno, jak si děti mohou do svých geometrických sešitů poznamenat a umělecky ztvárnit základní geometrické pojmy.

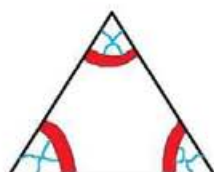
Benedetto Scoppola se s námi rozloučil krásným citátem Marie Montessori z roku 1937:

„Vzdělávání dnes má obrovský význam. Tento obrovský význam se dá vyjádřit

jednou větou: **Vzdělávání je zbraní míru.**“

Kéž by se i nám, a nejen skrze geometrii, podařilo šířit mír, harmonii, lásku a nadšení pro zkoumání a objevování.

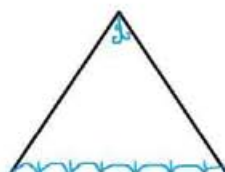
Marcela Žáková

V rovnostranném trojúhelníku jsou všechny úhly stejně velké.

Pravý úhel je sevřen dvěma odvěsnami.

Základna a protilehlý úhel.

Výška trojúhelníku.

Obvod trojúhelníku.

XIV. Kongres Montessori Europe 18. - 20. října 2013, Budapešť, Maďarsko

Rádi bychom upozornili všechny zájemce o Montessori pedagogiku, že na podzim proběhne již XIV. kongresové setkání Montessori příznivců z evropských i mimoevropských zemí pod záštitou organizátora akce, Montessori Europe, tentokrát na univerzitě Corvinus v maďarském hlavním městě Budapešti.

Jak se můžete dočíst na webové stránce organizátora

www.montessori-europe.com

hlavní téma kongresu Authentic Montessori? (což bychom mohli volně přeložit jako Opravdové Montessori? nastoluje diskuzi k tématu definice autenticity vzdělávání dle Montessori v současném světě.

Východiska tématu organizátoři přibližují podrobněji v následujícím kontextu. Před více jak 100 lety otevřela Marie Montessori svoji první Casa de Bambini. Od té doby se svět velmi rychle měnil, dle některých až příliš dramaticky. Někteří si chválí nové technologické postupy, například značný pokrok v oblasti komunikačních technologií. Jiní poukazují na zvyšující se ohrožení kulturního a přírodního bohatství, další se obávají útoků na současnou demokracii...

Někdo se může ptát, jaký vliv má toto vše na vývoj člověka? A jak se tyto vývojové trendy projevují v oblasti vzdělávání? M.

Montessori popsala ve svých dílech své pedagogické, didaktické a antropologické názory a východiska. Praktické uplatnění všech jejích poznatků pak můžeme vidět po celém světě. Kdo tedy dnes může zodpovědně posoudit to, co je a co není ono autentické Montessori?

Součástí kongresu jsou jako vždy tematické workshopy (celkem 26), z nichž si každý účastník může vždy dva zvolit. Profil lektorů a detaily k tématům jednotlivých workshopů jsou k dispozici na webu. V rámci tří denního konferenčního programu je také možno ve čtvrtek nebo v pátek za příplatek 10 euro navštívit místní Montessori školu nebo školu.

Rádi bychom vás tímto článkem upozornili na možnost včasné registrace účastníků, která byla zahájena na stránkách

<https://www.montessori-europe.com/congress-2013-registration>

Při včasné přihlášce (nejpozději do 10. července 2013) může český účastník využít sníženého konferenčního poplatku

(fee Early bird) 140 euro, na který mu vzniká nárok při současné úhradě 40 euro individuálního ročního členství (fee for Members). Individuální zájemci tak mohou ušetřit 20 euro oproti základnímu standardnímu vstupnímu poplatku 200 euro a to právě a jen při včasné registraci do 10.7, při pozdějším přihlášení je základní sazba o 30 euro vyšší.

Vzhledem k dobré dopravní dostupnosti na konferenci do Maďarska (vlakem, autem nebo autobusem) nebude Společnost Montessori o.s. v tomto roce pořádat ani organizovat žádný hromadný zájezd z České republiky. Děkujeme za pochopení. Více informací k akci (včetně odkazů na doporučené ubytování či doplňkové kulturní a společenské vyžití) naleznete na webu www.montessori-europe.com

Kateřina Tomešová

„...Tato úcta k člověku je podstatná. Nikdy se nesmí zacházet s dospívajícími jako s dětmi. Toto stádium totiž již opustili. A je lepší se k nim chovat tak, jako kdyby jejich schopnosti byly větší, než doopravdy jsou. Nesmíme bagatelizovat jejich zásluhy a tím riskovat, že zraníme pocit jejich důstojnosti...“

Sekundarstufenkurs

První víkend v květnu se nás sešlo šest českých pedagogů v německé Montessori Oberschule Potsdam na úvodním víkendu druhostupňového kurzu. Celá skupina učitelů z několika evropských zemí má velké věkové rozpětí – od studentů pedagogické univerzity po zkušené pedagogy s šedinami. Tento víkend vedli ředitelka školy Ulrike Kegler a Dietrich Kaul.

Prostředí Montessori školy

V postupimské škole jsme byli již vloni na podzim, informace o škole jsme uvedli ve starším Zpravodaji, teď jsme se ale zaměřili na některé další prostory.

Prohlédli jsme si sborovnu školy pro 37 pedagogů. Žádné velké stoly, mnoho židlí nebo kupy papírů... Celý prostor je pod heslem „čistý stůl“ – na papíry a materiály má každý člen sboru svůj box ve skříni, více se nevejde.

Paní ředitelka nás upozornila na prostor hned při vchodu do školy. Místo vchodu je klíčové – první dojem, propojení celé školy. Prostor zvětšuje průhled od vchodu na zahradu, květinová výzdoba souvisí s venkovním prostředím. Vítá vás originálně řešený stojan s velkoformátovými papíry pro aktuální vzkazy návštěvníkům školy. Prezentované výtvarné dílo ve vchodu je práce dětí, musí mít kulturní úroveň a souviset s životem školy.

skupin nebo jedné velké skupiny, menší koberec, regál s nějakými slovníky nebo knihami a publikacemi, přihrádky pro každého žáka na osobní školní věci, tabule, místo pro plán, mapu nebo plakát... Kromě odborně zaměřených učeben žádné pomůcky (pomůcky se používají jiným způsobem, než známe z prvního stupně). Úklid si zajišťují obyvatelé třídy. Ve třídách i v celé škole – žádné plakáty, nástěnky, dlouhodobě visící výkresy na zdech – to, co

Prostor sborovny má 3 místnosti: Prostředí vstupní místnost slouží pro každodenní pracovní aktuality – zastavení po ránu nad knihou se suplováním, vyzvednutí pošty, co potřebuji ve svém boxu ve skříni. Preferuje se ústní osobní úroveň komunikace. Sousední prostor je zázemí s kuchyňkou a pohodlným posezením pro sdílení a odpočinek nad kávou. Poslední prostor je tiché pracovní místo – několik skupinek stolů připravených tak, aby mohli učitelé pracovat úplně sami u počítače, spolupracovat ve dvou nebo připravovat společný projekt v malé skupině. Opět žádné papíry – čisté stoly, místa tak, aby lidé měli soukromí a navzájem se nerušili. Na jednoduchém interiérovém řešení a zařízení spolupracovali učitelé svými návrhy a potřebami s architektem, který nejdříve pozoroval skutečný pracovní provoz ve staré sborovně.

Tentokrát byl u vchodu velký obraz moderního umění starších žáků a výtvarný model mladších dětí; model na lehkém stolečku – kolem kterého každé ráno prochází celá škola dětí – stojí zcela nepoškozen již mnoho týdnů téměř mezi dveřmi! Vysoká úroveň kultury – to je heslo, které jsme velmi často slyšeli právě v souvislosti s prostorem pro práci dospívajících na druhém stupni.

Třídy pro první stupeň – prostředí, jaké známe také z našich českých tříd s Montessori programem. Regály s pomůckami podél stěn, trochu nepořádek – materiálů je opravdu hodně, kruhový koberec uprostřed třídy s rekvizitami k aktuálnímu tématu. Stolky po třídě, místo pro práci také na zemi. Útulné, pracovní prostředí. Třídy pro druhý stupeň jsou daleko méně „útulné“: stoly a židle sestavené pro práci

děti udělají, se sice prezentuje, ale jen krátce (výzdoba – to jsou prý Velikonoce a Vánoce...). Kulturní je to, co je praktické a estetické. Volný prostor, světlo, jen to, co děti v prostoru smysluplně využijí a potřebují.

Paní ředitelka říká, jak to dělají na této škole:

- reformovaná didaktika
- objevování světa
- rytmizovaný průběh dne
- angažovanost a účast
- nová kultura společenství
- rozvoj individuálních kompetencí
- zavádění nových spolehlivých standardů
- smíšené ročníky
- posuzování výkonu
- inovativní modely ve státním školství jsou úspěchy i těžkosti

Program prvního semináře druhostupňového kurzu

Program tohoto víkendu byl zaměřen na všeobecné informace o principech práce a potřebách období dospívajících; viděli jsme film o práci na školní farmě tady v Postupimi a životě dospívajících na soukromé internátní škole v USA; v programu byly prožitkové techniky - pro naše naladění a vzpomínky na daný věk a pro schopnost prezentovat získané informace v prostředí, kam se v pondělí opět vrátíme. Náš český kroužek se domluvil na společném souhrnu záznamů po každém víkendu, abychom mohli informace vám všem „doma“ předávat...

Rodičům a pedagogům

Zásady pro nové učení dospívajících ve věku 12 - 16 let:

- ochrana a uznání
- samostatnost a zodpovědnost
- různorodé způsoby učení, spolupráce, mezioborové a spolupracující učení
- praktická a kreativní práce současně
- experimentální učení
- heterogenní skupiny
- učím se tím, že učím
- nová kultura přístupu k chybám a výkonu

Co zaměstnává mysl dospívajících:

Jak stanovit prioritu - jak mám vybírat? jak se mám rozhodovat?; co mi umožní udělat to jedno, i když se již nedostanu k tomu ostatnímu?; když se rozhodnu pro jedno, neuteče mi to ostatní?; jak dokážu své rozhodnutí nezpochybňovat?; jak zvládnou postřehnout vše další, co s mým rozhodnutím a výběrem souvisí?

Samostatnost - odpoutání se od rodičů, od rodiny původu, rovnováha v partnerství a ve vztazích, závislost a touha po autonomii ve finanční oblasti - jak vytvořím rovnováhu mezi autonomií a vazbou?; jak sloučím svoji potřebu po nezávislosti s potřebou blízkosti a bezpečí?

Identita - jak si najdu svoje místo - různá místa v tomto světě?; jak se stanu dospělým a převezmu zodpovědnost?

Jak se vyrovnám s úrovní smyslu - žít dál

nebo se zabít?

Jak vypadám? Co se se mnou děje, že se tak měním?

Jaká je moje cena? Váží si mě ostatní? Líbím se jim?

Důležité oblasti: sexualita, hudba, stejně staré děti, nebezpečí

Škola pro dospívající

Dospívajícím máme nabízet kreativitu a inteligenci a vše ve vysoké kvalitě. Nemůžeme zpracovat školní program podle běžných rámcových vzdělávacích plánů - ale připravit dospívajícím něco zajímavého: vaření, výrobu a prodej, umění, zemědělství, jak by mohl vypadat svět v budoucnosti, kulturu - divadlo, galerie, muzea, balet....

Ven ze školy - ale už ne jenom na výlet či exkurzi - ale tam, kde se mohou něčím vážně zabývat. Navštívit opravdu úžasná místa, která souvisí s tím, co je aktuálně společným tématem. Nezadávat knihy jako povinnou četbu, ale pracovat společně s kvalitními texty ve škole a připravit nabídku kvalitních knih k výběru.

Pozornost je třeba věnovat také kreativité. V tomto věku mají velké děti úžasné nápady, mají pocit, že svět jim patří, mají velkou fantazii, potřebují výzvy a velkou podporu.

V tomto věkovém období se učí každý mladík a každá slečna přidat svůj díl do celku, přispět pro celou komunitu. Zodpovědnost je třeba předávat celému týmu - zadat skupině úkol a čas a nechat je vybrat místo, rozdělit si sami role. Heslo není, že všichni budou dělat všechno, ale že se zahlubují a hledají. Práce skupiny musí být prezentována - svůj projekt musíme umět také prodat... a k výsledkům práce my dospělí přistupujeme s úctou.

Při stanovení termínů a času na práci dáváme krátké časové limity na úkoly, pokud dáme dlouhé - stejně to nechají na poslední chvíli. Pokud pro úkoly připravíme 3 úrovně obtížnosti - je nyní přirozené vybrat si tu - nejnížší.

Při setkání s rodiči pedagog nemluví o konkrétním dítěti, dává informace obecně. Učitelé vysvětlují, co a proč se ve škole

děje, prezentují výsledky práce. Při schůzce s rodiči bez dětí učitele zajímá také to, jak děti o škole mluví doma a co říkají rodičům. Učitelský tým musí být jednotný a musí sjednocovat pohledy na různá témata. Rodiče těchto dětí se již nemají ve škole vyskytovat, farma je zóna bez rodičů. Naším velkým dětem by teď mezi ostatními bylo s rodiči za zády velmi nepříjemně....

Velké téma pro tuto věkovou skupinu je zamilovanost. Pokud se páry ve škole vyskytnou a upozorňují na sebe, bude jim jasně sděleno, že předvádění zamilovanosti ve škole se neakceptuje, to sem nepatří! Dospívajícím je vysvětlováno, že se tak stávají středem pozornosti a že škola pro „zamilované chování a jednání“ není vhodné místo. I když mysl fantazíruje o velké lásce, je zde namísto omezení pro erotickou aktivitu. To je další důležité pravidlo, které se musí udržovat pro pohodu prostředí všech ostatních žáků ve skupině i v celé škole.

Jídlo je společná záležitost, všichni ji pospolu. Jídlo musí být velmi kvalitní a vydatné, vhodné pro dospívající organismus. Neměla by chybět květinová výzdoba.

Pro toto období je charakteristický zájem o podíl na činnostech, které ukazují, jak se vlastně jídlo připravuje - jak se vše vypěstuje, sklídí, zpracuje, uvaří, připraví až na stůl: Vše je ukončeno tím, že se pokrm společně sní. (Najednou chutná i to, co by na talíři od maminky bylo moc zeleninové...).

O vše se společně stará celá komunita. Tak to funguje vždy při týdenním pobytu a práci na farmě (ale i v běžném provozu školy v internátní škole Společenství Hershey Montessori školy Davida Kahna v USA).

V příštím Zpravodaji si povíme více o práci na farmě a projektech, kterých se dospívající mohou účastnit.

Velmi děkuji Andree Málkové, která tlumočila seminář naší české skupině.

Kamila Randáková

Kritické listy 50

čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách

jaro 2013

Učitel potřebuje spoustu podpory, ne kontroly

RWCT vedle dalších pedagogických směrů

O čertovi

Charakteristika postavy očima druháků

Proč tolik vychvaluji nějaký učitelský časopis? Protože je naplněný nápady a podněty k zamyšlení, protože do něj přispívají výborní učitelé, praktici i začínající kolegové, vysokoškolští profesori, kterých si velmi vážím; protože mám možnost se s jeho pomocí kriticky zamýšlet nad vzděláváním a samotným učením a přístupem k dětem. Protože pokud učíte, stačí prolistovat pár čísel a máte spoustu nápadů do hodin, které vás i vaše děti budou bavit a učit! Protože se zaměřuje na rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti.

Protože ho vydávají v programu Čtením a psaním ke kritickému myšlení a to je přístup k dětem a učení, který se v mnohém shoduje s principy Montessori programu.

Před pár dny připlulo jubilejní 50. číslo – bohužel s dopisem, že zřejmě také poslední. Proč poslední? Cituji z dopisu: „... důvod je prostý – finanční problémy. ... přesto, že autorům příspěvků se nevyplácí žádné honoráře.... Nedaří se nám oslovit více pravidelných odběratelů, aby se vrátili

Podpora pro Kritické listy

Už přes 10 let čtyřikrát za rok přistanou v mojí poštovní schránce Kritické listy – můj nejoblíbenější učitelský časopis a vlastně jediný časopis, který pravidelně čtu – přes deset let! Čtu ho celý, nosím ho stále s sebou až do dalšího čísla, vrátím se k některým článkům, mám potřebu si o tom, co jsem četla s někým podiskutovat; mám chuť si přečíst knihy, které jsou v čísle představeny; hned některé nápady vyzkoušet a prostě – je to zajímavé čtení, i když není vůbec oddechové, spíš zvyšující hladinu profesního adrenalinu...

náklady na vydání čísla. Vydávání musíme dotovat z jiných zdrojů, které jsou omezené...”

Pokud vás zajímá, co je v KL – ukázky a starší čísla na prodej jsou v kanceláři Společnosti Montessori k dispozici. Pokud byste chtěli podpořit dobrou věc, staňte se předplatiteli, pomozte najít sponzora...

Předplatiteli snadno a rychle se stanete na www.kritickemysleni.cz.

Kamila Randáková

10 postřehů z Montessori

„Máme to štěstí, že naše Valérie chodí do školy, která staví na první místo dítě, jeho přirozenost a vrozený potenciál. Není to extrém typu Summerhill nebo Sudbury Valley. Každopádně je to však škola, která se místo většinového důrazu na poslušnost podřízení snaží rozvíjet zodpovědnost a sebe-řízení. „

Tato slova si přečtete v článku **10 postřehů z Montessori** na blogu: Peoplecomm, který píše Tomáš Hajzler. Pozorování dění v Montessori škole své dcery vtělil do deseti bodů:

1. Instituce vs. společenství - ve většinovém světě je škola institucí. Svobodnější školy jsou „společenstvími“.

2. Bezchybnost vs. inovace - 21. století po nás bude chtít tvůrčí přístup, který se může rozvíjet jen ve svobodné společnosti.

3. Pod-řízení vs. Sebe-řízení aneb poslušnost vůči zodpovědnosti

4. Motivace zevnitř vs. zvenku – cukr a bič

oproti vnitřní motivaci

5. Svoboda volby – klíčovou složkou vnitřní motivace je „potřeba autonomie“ – vrozené nutkání si sami rozhodnout o tom co, kdy, kde, jak, s kým budeme dělat.

6. Povinnost vs. závazek – manipulace do pocitů viny a strach z nepřijetí je hlavní motivací ve světě mocných a bezmocných.

7. Role učitele – učitel jako lídr, který pomáhá dětem v tom, aby „rozkvetly“ v to, v co mají rozkvést.

8. Symboly moci - Pokud chceme po členech společenství maximální zapojení,

je třeba zbavit se co možná nejvíce symbolů, které zvýrazňují nadřazenost.

9. Angažovanost vs. „práce“ – Podílet se ale na něčem větším, pomoci dětem nalézt a rozvinout své vrozené dary, propojit se s ostatními a tak přispět k lepšímu světu pro většinu z nás mnohé lidi v nenechá klidu.

10. Zkoumání a pomůcky vs. biflování – Montessori pomůcka je ve své podstatě hra, která učí.

Toto jsou jen krátké střípky z 10 postřehů. Celý článek si můžete přečíst na:

<http://blog.peoplecomm.cz/clanek/10-postrehu-z-montessori>

Redakce

Zodpovědná osoba:

Dita Dlouhá

Email: dita.dlouha@montessoricr.cz

Spolupráce:

Kamila Randáková

Sazba a grafická úprava:

Kateřina Vágnerová

Přispívají:

Všichni se zájmem o šíření myšlenek Marie Montessori. Dobrovolníkům, kteří přispěli do červnového zpravodaje, tímto mnohokrát děkujeme.

Přispějte a obohatte nás i vy!

Zpětná vazba:

Čtenářskou zpětnou vazbu na zpravodaj Spo-Mo, všechny vaše připomínky, návrhy, náměty a vaše dobrovolnické příspěvky ze všech koutů ČR či inspirace ze zahraničí uvítáme na emailu:

zpravodaj@montessoricr.cz

Těšíme se na vzájemné obohacení

